

Nr 19.

Ankom till Riksdagens kansli den 21 mars 1912 kl. 4 e. m.

*Betänkande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till
Kungl. Maj:t angående inskränkning af antalet förste
kontrollörer vid sockerbeskattningen.*

(2:a Afd.)

I en inom Andra kammaren af herrar *Waldén* och *Thorsson* väckt motion, nr 152, hvilken hänvisats till bevillningsutskottet, hemställes, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t ville låta utreda, huruvida och i hvad mån en inskränkning af de vid sockerbeskattningen anställda förste kontrollörernas antal må kunna ske i syfte att minska omkostnaderna för kontrollen vid nämnda beskattning, samt för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill denna utredning kan föranleda».

Beträffande motiveringen för detta förslag hänvisas till motionen.

Om ifrågavarande tjänstemäns åligganden stadgas hufvudsakligen i 8 § ordningsstadgan rörande sockerbeskattningen den 23 juli 1908, där det bland annat föreskrifves, att förste kontrollör skall minst sex timmar hvarje dygn vara i fabriken närvarande och deltaga i kontrollgöromålen.

Motionärernas tanke, att en och samma förste kontrollör skulle kunna i vissa fall utöfva kontrollen vid två eller flera sockerfabriker, förutsätter därför, antingen att en inskränkning i nämnda minimitid är

Bihang till Riksdagens protokoll 1912. 7 saml. 16 häft. (Nr 19—20.)

möjlig, eller ock att i förste kontrollörs frånvaro från endera platsen någon af kontrollörerna får utöfva dennes befogenhet helt eller delvis. Kontrollstyrelsen, som afgifvit infordradt utlåtande öfver motionen, har beträffande frågan, huruvida den stadgade minimitiden faktiskt behöfver användas, för att förste kontrollör utan biträde af medhjälpare skall kunna under nuvarande förhållanden förrätta sina åligganden, framhållit, »att förste kontrollören skall öfvervaka och ansvara för kontrollen vid raffinaderiet, respektive råsockerfabriken, och att han ingalunda är fri från detta ansvar genom en sex timmars vistelse vid fabriken. Den förändring med afseende å den lokala kontrollen vid sockerfabrikerna, som inträdde den 1 september 1908 och som innefattade, att den af öfverkontrollörerna dittills utöfvade befattningen med sockerkontrollen upphörde och i vissa afseenden öfverflyttades på förste kontrollören, har gifvetvis medfört, att dennes åligganden vid fabriken blifvit af annan omfattning och betydelse. Å ena sidan intager förste kontrollören gentemot fabriksledningen en mera själfständig ställning och är ofta nödsakad att utan att kunna åtspörja någon öfverordnad vidtaga erforderliga dispositioner. Å andra sidan är han såsom förman för kontrollpersonalen vid sockerfabriken närmast ansvarig för kontrollens effektivitet och kan ju vänta att när som helst under dagens lopp blifva rådfrågad af kontrollörerna. Allt detta gäller såväl raffinaderi som råsockerbruk. Man torde således ej kunna bestämma någon viss daglig arbetstid, som skulle vara erforderlig för utförande af en förste kontrollörs åliggande. Gäller frågan själfva expeditionsgöromålen, torde dessa vid ett raffinaderi kräfvat i allmänhet två timmar och vid en råsockerfabrik omkring en half timme, men härvid är då att märka, att dessa expeditionsgöromål ej alltid låta utföra sig i ett sammanhang, utan kan tillverkaren, både vid raffinaderier och råsockerfabriker, när som helst under dagens lopp komma med begäran att få en förpassningsinläga eller dylikt behandlad.»

En sammanslagning i kontrollafseende, sådan motionärerna åsyfta, finner utskottet, i likhet med hvad kontrollstyrelsen jämväl erinrat, redan med hänsyn till göromålens omfattning icke vara möjlig mellan en råsockerfabrik å ena samt ett raffinaderi å andra sidan. Äfven två eller flera råsockerfabrikers sammanförande under gemensam förste kontrollör synes ej kunna utan vidare äga rum. En sådan åtgärd förutsätter nämligen, såsom redan antydts, med nödvändighet anställande vid hvarje fabrik af någon af kontrollörerna som ställföreträdare för förste kontrollören. I hufvudsak måste dock enligt sakens natur denne allt-

fort själf bestrida sina åligganden vid hvarje fabrik, och är en sammanslagning alltså genomförbar blott, där kommunikationerna tillåta förste kontrollören att hvarje dygn vara under erforderlig tid tillstädes å hvarje särskild plats, utan att tjänstgöringstiden obilligt utsträckes. Kontrollstyrelsen har emellertid ej funnit kommunikationsförhållandena i något dylikt fall medgifva ifrågasatt sammanslagning. Utskottet har från sakkunnigt håll förskaffat sig detaljerad utredning i kommunikationshänseende rörande några till äfventyrs tänkbara fall af sammanslagning. Denna utredning ger vid handen, att strängt taget blott i två fall motionärernas tanke är praktiskt utförbar, nämligen beträffande dels råsockerfabrikerna i Staffanstorp och Svedala, dels råsockerfabrikerna i Hököpinge och Trelleborg. Afståndet är i båda fallen 17 kilometer på järnväg, och kostnaden för resa fram och åter 2 kronor 4 öre. Tåglägenheterna äro jämförelsevis goda, och hvarje resa tager inemot två timmar i anspråk. Den besparing, som vunnnes genom indragning i anförda fall af två förste kontrollörer, blefve dock i verkligheten skäligen ringa. Med en antagen tjänstgöringstid af nittio dagar utgör deras sammanlagda aflöning efter 12 kronor om dagen 2,160 kronor för år. Härifrån har man dock att afräkna dels den höjning i aflöningen åt de två återstående förste kontrollörerna, som skulle betingas af deras ökade arbete samt resorna mellan fabrikerna och eventuella kostnader för kost och logis å den plats, där de ej vore bosatta, allt tillsammans ej gärna understigande 6 kronor om dagen för vardera, hvilket gör tillhoppa 1,080 kronor om året, dels ock skäligt tillägg i aflöningen åt förste kontrollörens ställföreträdare bland kontrollörerna.

Äfven om i ytterligare något fall dylik indragning skulle kunna ifrågakomma, synes det alltså tydligt, att statens vinst af den föreslagna förändringen ej komme att blifva nämnvärd och i hvarje fall ej stå i rimligt förhållande till risken af mindre verksam kontroll i följd däraf.

I detta sammanhang vill utskottet också erinra därom, att Riksdagen 1907 vid pröfning af ett af Kungl. Maj:t framlagdt förslag om sådan omläggning af kontrollen öfver brännvinstillverkningen, att kontrollör skulle kunna utföva tillsyn öfver mera än ett bränneri, med afslag därå, funnit böra såsom grundprincip uppställas främst fordran på en effektiv kontroll och i andra rummet hänsyn till vinnande af besparing. (Riksdagens skrifvelse nr 220 sid. 2.)

Med åberopande af hvad sålunda anförts och då utskottet är förvissadt därom, att vederbörande i så måtto iakttaga behörig sparsamhet på förevarande område, att ej flera kontrollörer förordnas, än som med

effektiv tillämpning af bestämmelserna angående förste kontrollörs åligganden befinnas erforderliga för utöfvande af fullt verksam kontroll, får utskottet hemställa,

att herrar Waldéns och Thorssons förevarande motion, nr 152, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 21 mars 1912.

På bevillningsutskottets vägnar:

K. G. KARLSSON.
